

Regelrådet är ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket vars ledamöter utses av regeringen. Regelrådet ansvarar för sina egna beslut. Regelrådets uppgifter är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företaget.

Klimat- och näringslivsdepartementet

Yttrande över betänkandet Areella näringar vid vatten (SOU 2023:103)

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet finner att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Innehållet i förslaget

Remissens huvudsakliga förslag avser en ändring i miljöbalkens 7 kap.16 §, där följande föreslås:

Förbuden i 15 § gäller inte

1. byggnader, anläggningar, anordningar eller åtgärder som inte avser att tillgodose bostadsändamål, om de behövs för jordbruket, fisket, *vattenbruket*, skogsbruket eller renskötseln i en näring som varaktigt bedrivs som huvudsaklig sysselsättning, eller *som bisyssla som utgör förvärvsverksamhet*, och de för sin funktion eller för att uppnå ett funktionellt samband måste finnas eller vidtas inom strandskyddsområdet.

Utredningen anger att tillägget av termen *vattenbruk* innebär att strandskyddsförbuden inte gäller för byggnader, anläggningar, anordningar eller åtgärder som inte avser att tillgodose bostadsändamål om de behövs för vattenbruket samt om näringen uppfyller omsättningskravet, varaktighetskravet och det funktionella kravet.

Att verksamheten ska vara en förvärvsverksamhet innebär att näringen ska ge eller vara avsedd att ge ett ekonomiskt utbyte – därigenom utesluts hobbyverksamhet. Verksamheten ska även bedrivas eller avses att bedrivas varaktigt.

Rekvisitet att byggnaden, anläggningen, anordningen eller åtgärden för sin funktion ska ha fördel av det strandnära läget innebär att den avsedda funktionen hos eller användningen av exempelvis byggnaden eller anläggningen ska gynnas av det strandnära läget.

Ändringen föreslås träda i kraft den 1 september 2025.

Skälen för Regelrådets ställningstagande

Bakgrund och syfte med förslaget

I remissen anges att utredningens uppdrag varit att föreslå lagändringar och andra åtgärder som moderniserar och förtydligar undantagsbestämmelsen från strandskyddet i 7 kap. 16 § 1 miljöbalken. Detta för att ta hänsyn till de varierande förutsättningar som i dag råder för olika näringsidkare inom de areella näringarna, särskilt för småskaliga lantbrukare.

Det föreslås att vattenbruk omfattas av gällande undantagsbestämmelse. I betänkandet anges att Jordbruksverket i ett regeringsuppdrag som syftade till att kartlägga och förenkla prövningen av vattenbruksverksamheter föreslog att vattenbruk borde läggas till som ett självständigt begrepp i 7 kap. 16 § 1 miljöbalken¹. Vidare anges att Jordbruksverket i samma regeringsuppdrag pekat ut vattenbruket som en framtidsnäring med stor potential, där nyttig och hållbar mat kan produceras och som en bransch som kan skapa sysselsättning och tillväxt, särskilt i landsbygdsområden.

Vidare anges att utredningens förslag kan tillämpas avseende såväl stora eller små, som nya eller befintliga företag. Förslaget om en ny grund för dispens från strandskyddet uppges gälla småskaliga förvärvsverksamheter på landsbygden och bland annat syfta till att främja småföretagande. Med småskalig uppges dock avses att verksamhetens och dess åtgärders påverkan på strandskyddets syften ska vara liten. Kravet på småskalighet uppges alltså inte avse storleken på ett företag. Förslagen ger därför inte större fördelar beroende på till exempel storleken på ett företag.

Utredningen föreslår att det tas fram vägledning till bland annat verksamhetsutövare om de föreslagna lagändringarna. Vidare belyses i betänkandet att tillsynsvägledning är viktigt bland annat för att säkerställa en enhetlig tillämpning av bestämmelserna. En enhetlig tillämpning uppges i sin tur vara viktig för att förebygga en snedvridning av konkurrensen.

Förslaget att lägga till vattenbruket i undantagsbestämmelsen syftar till att vattenbruksföretag inte ska behöva ansöka om dispens, utan i stället kunna använda sig av undantagsbestämmelsen. Utredningens förslag till nytt särskilt skäl till dispens för småskaliga förvärvsverksamheter på landsbygden syftar till att främja långsiktig sysselsättning på landsbygden. Utredningen bedömer att en sådan dispensgrund kan skapa bättre förutsättningar för såväl diversifierade som självständiga småskaliga verksamheter på landsbygden. Dispensgrunden uppges kunna innebära ett incitament för småföretagande på landsbygden och i förlängningen bidra till landsbygdens attraktionskraft för både besökare och varaktigt boende. Risken för eventuell snedvridning av konkurrensen anges behöva ses i detta perspektiv.

Regelrådet finner redovisningen av förslagets bakgrund och syfte godtagbar.

---

¹ N2018/04401/FJR, N2018/01819/FJR.

Alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd

Det anges att det inom uppdraget funnits en möjlighet att komma fram till att utebliven reglering hade varit en lösning men att utredningen, av de skäl som redovisas i avsnittet om vattenbruk, funnit att det finns anledning att föreslå att vattenbruk läggs till i uppräkningsdelen. Nollalternativet uppges vara att behålla uppräkningsdelen av termerna i undantagsbestämmelsen som den ser ut i dag, vilket innebär att vattenbrukare fortsatt är hänvisade till att söka dispens från strandskyddsregelverket. Detta uppges skulle medföra ett antal svårigheter för näringen, vilket skulle bidra till att den har svårt att växa och nå dess potential (se avsnitt 5.2.1 i betänkandet).

Vidare anges att om förslaget till nytt särskilt skäl för dispens från strandskyddet inte genomförs kommer verksamhetsutövare fortfarande att kunna hänvisa till de befintliga särskilda skälen i gällande 7 kap. 18 c–18 d §§ miljöbalken. Detta uppges innebära att den som exempelvis vill starta en ny småskalig verksamhet inom naturturism i ett strandskyddat, obebyggt område på landsbygden – som inte omfattas av LIS-regelverket² – svårt kommer att kunna få dispens för de byggnader med mera som behövs för verksamheten. Ett syfte med förslaget är att gynna småföretagande och främja långsiktig sysselsättning på landsbygden. Ett nollalternativ innebär att detta syfte inte tillgodoses.

När det gäller det funktionella kravet uppges utredningen att det framförts att det ibland tolkas alltför strikt i praxis, även om det enligt förarbetena ska tas hänsyn till om en alternativ lokalisering skulle innebära orimliga kostnader eller tidsförluster för näringsidkaren. Begreppet funktionellt samband anges dock ha förekommit i praxis som ett sätt att ta fasta på att en befintlig anläggning kan utgöra en anledning till att en ny åtgärd eller anläggning ska placeras i direkt anslutning till denna. Nollalternativet avseende detta förtydligande i förslaget uppges sannolikt leda till en fortsatt spretande tillämpning av det funktionella kravet, vilken kan bidra till att undantagsbestämmelsen på felaktiga grunder inte anses gälla.

Det uppges vidare det händer att prövningsmyndigheten i sitt beslut kort konstaterar att det funktionella kravet inte är uppfyllt utan närmre beslutsskäl trots att verksamhetsinnehavaren redogjort för sin fastighets alla skiften, vilket påtagligt försvårar argumentering mot den föreslagna alternativa lokaliseringen utom strandskydd. Utredningen bedömer att dess tillägg gör det tydligare att det finns flera sätt att uppfylla det funktionella kravet.

Avseende om förslaget om ett reformerat omsättningskrav inte genomförs uppges utredningen att det framstår som att dagens undantagsbestämmelse i 7 kap. 16 § 1 miljöbalken motverkar såväl det regelförtydligande som efterfrågas i livsmedelsstrategin som Sveriges produktion av livsmedel eller produktion av betydelse för skogsnäringen. Svårigheterna med att dagens omsättningskrav är avhängigt en näringsidkares intäkter i övrigt uppges då komma att bestå, liksom svårigheterna med att omsättningskravet inte är utformat för att beakta intäkter från nystartade verksamheter inom de areella näringarna, eller oregelbundna inkomster från areell näring.

Vidare anges att det framstår som att det finns tillräckligt stöd i rättskällor för att dagens omsättningskrav skulle kunna utvecklas och på så sätt tillgodose de behov som finns inom de areella näringarna på ett krav på omsättning, exempelvis genom rättspraxis. En följd av att

---

² Kommunerna kan i sina översiktsplaner peka ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, så kallade LIS-områden. Inom dessa områden kan det särskilda skälet för landsbygdsutveckling användas när man provar dispenser och upphäver strandskyddet, se <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/skyddad-natur/strandskydd/omraden-for-landsbygdsutveckling-i-strandnara-lagen/> (hämtad 2024-04-25).

förslaget inte genomförs är att undantagsbestämmelsen undergrävs och att strandskyddet ges en starkare ställning genom att det i flera fall överordnas pågående markanvändning, vilket inte ursprungligen var tanken med lagstiftningen om strandskydd, enligt utredningens redogörelse.

Utredningen redogör i ett enskilt kapitel³ för de alternativa lösningar som valts bort.

Bland annat uppges att ett alternativ till förslaget om en ny dispensgrund för småskaliga förvärvsverksamheter på landsbygden har utredningen övervägt att föreslå ett nytt särskilt skäl för dispens från strandskyddet i LIS-områden. Till skillnad från det valda alternativet skulle detta alternativ innebära att endast vissa geografiskt utpekade områden skulle omfattas. Alternativet uppges därmed inte gynna sysselsättningen på landsbygden på samma sätt som det föreslagna alternativet. Som ytterligare alternativ i denna del uppges att utredningen övervägt att föreslå att det införs ett regelverk om strandnära utvecklingsområden men att ett sådant alternativ, till skillnad från det som presenteras, skulle kräva en stor omdaning av strandskyddet som bedömts oproportionerlig till utredningens uppdrag. Det bortvalda alternativet anges därtill medföra märkbara konsekvenser för såväl det allmänna som för enskilda.

Som ett alternativ till förslaget i kapitel 6 om att justera omsättningskravet anges att utredningen övervägt det förslag som presenterades för utredningen i SOU 2020:78, det vill säga att termen näringsverksamhet skulle införas i 7 kap. 16 § 1 miljöbalken. Det övervägda alternativet skulle, till skillnad från det valda alternativet till ändring av omsättningskravet, innebära tre lite större nackdelar, enligt redogörelsen i konsekvensutredningen (se också avsnitt 9.4).

Tyngdpunkten i förslaget om ett reformerat omsättningskrav anges vara att undantagsbestämmelsen ska bli ändamålsenlig och på ett bättre sätt fånga in dem som bedriver en produktiv yrkesmässig verksamhet inom de areella näringarna, samtidigt som hobbyverksamheter exkluderas.

Regelrådet gör följande bedömning. Förslagsställarens redogörelse över såväl potentiella effekter av nollalternativet som de alternativa lösningar som överlagts är tydlig.

Regelrådet finner redovisningen av alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd godtagbar.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten

Det uppges att utredningens förslag inte följer av EU-rätt eller annan internationell rätt, utan att det utgör ett nationellt initiativ samt att utredningen bedömer att förslagen inte är diskriminerande mot företag eller personer från andra medlemsstater.

Vidare noterar utredningen att det i artikel 107.1 EUF-fördraget anges att om inte annat föreskrivs i fördragen, är stöd som ges av en medlemsstat eller med hjälp av statliga medel, av vilket slag det än är, som snedvrider eller hotar att snedvrیدا konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion, oförenligt med den inre marknaden i den utsträckning det påverkar handeln mellan medlemsstaterna. Att vattenbruk läggs till i uppräknningen av verksamheter som omfattas av undantagsbestämmelsen och att ett nytt särskilt skäl för dispens från

---

³ Kapitel 9, s. 123-140.

strandskyddet för småskaliga förvärvsverksamheter på landsbygden uppges kunna ha betydelse i ett statsstödsrättsligt perspektiv.

Regelrådet gör följande bedömning. I utredningens redovisning framgår att förslaget inte följer av EU-rätt och att det varit nödvändigt att utreda förslagets effekter utifrån statsstödsreglerna. Redovisningen i denna del har också bäring på Regelrådets bedömning av hur konkurrensaspekter och hänsyn till små företags förutsättningar hanterats i konsekvensanalysen. Redovisningen avseende förslagets överensstämmelse med EU-rätten är tydlig.

Regelrådet finner redovisningen av förslagets överensstämmelse med EU-rätten godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

Utredningen redogör för särskilda överväganden vad gäller förslagets tidpunkt och föreslår därtill att Naturvårdsverket tre år efter förslagets ikraftträdande ska utvärdera de nya reglerna.

Utredningen bedömer att det behöver tas viss hänsyn vad gäller tidpunkten för ikraftträdande och behovet av informationsinsatser. Förslag anges inte innebära att det ställs nya krav på verksamhetsutövare eller andra enskilda, men att kommunerna och berörda myndigheter bör få skälig tid att förbereda sig inför lagändringarna. Det uppges även behöva finnas tid att ta fram information. Med beaktande av detta och den tid ett liknande lagstiftningsärende vanligen bör ta i anspråk föreslår utredningen att lagändringarna ska träda i kraft den 1 september 2025 (se avsnitt 8.1).

Utredningen föreslår att effekterna av de föreslagna ändringarna ska följas upp och utvärderas av Naturvårdsverket tre år efter ikraftträdandet (se avsnitt 8.2).

Regelrådet gör följande bedömning. Konsekvensutredningen saknar specifik information avseende behov av informationsinsatser. Däremot finns relevant information om framtagandet av vägledning och uppföljning vilket gör att Regelrådet bedömer delaspekten som tillräckligt väl redovisad.

Regelrådet finner redovisningen av särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser godtagbar.

Berörda företag utifrån antal, storlek och bransch

I konsekvensutredningen anges att vattenbruksföretag berörs och att även de företag som kan använda sig av det föreslagna nya särskilda skälet för dispens från strandskyddet för småskaliga förvärvsverksamheter berörs. Likaså uppges andra näringsidkare inom skogsbruk, jordbruk, fiske och renskötsel påverkas.

Det uppges att utredningen funnit det svårt att förutse hur många företag som kommer att beröras av utredningens förslag. Enligt Jordbruksverkets statistik skattades antalet aktiva anläggningar – dvs. anläggningar inom vattenbruk med produktion till försäljning – till 140 under 2022. Antalet företag uppges dock vara färre eftersom ett företag kan ha flera aktiva anläggningar. Det uppges att antalet aktiva företag under 2022 uppgick till 91 men att utredningen saknar information om hur många av dessa som har tidsbegränsade strandskyddsdispenser.

Det anges också ha varit svårt att förutse hur många företag som kommer att beröras av förslaget till ny dispensgrund. Antalet kombinationsverksamheter i vilka jordbruk kombineras

med turism, uthyrning och andra fritidsaktiviteter uppges vara drygt 4 900 företag år 2020. Däremot anges att utredningen inte vet hur många av dessa företag som bedrev eller bedriver verksamhet inom strandskyddat område.

Det anges vidare att andelen deltidsjordbruk av det totala antalet jordbruksföretag 2020 uppgick till 76 procent⁴

Enligt utredningen måste det dock antas att även en viss andel från kategorin heltidsjordbruk i Jordbruksverkets rapport kan bedömas bedriva jordbruk som bisyssla vid tillämpningen av undantagsbestämmelsen. Utredningen anger att det av rapporten framgår att bland de som ägnade sig åt heltidsjordbruk, vilka utgjorde 24 procent av det totala antalet jordbruksföretag 2020, ägnade sig knappt 57 procent åt kombinationsverksamhet såsom exempelvis entreprenadarbete inom eller utanför jordbruket, turistverksamhet eller försäljning av gårdsprodukter. Av de heltidsjordbruk som har kombinationsverksamhet anges det vara 58 procent som håller på med entreprenadarbete inom jordbruket, 47 procent som håller på med annat entreprenadarbete och det tredje vanligaste är gårdsproduktion, 15 procent. Det anges dock också att det ur statistiken inte går att utläsa hur tiden och omsättningen fördelas mellan jordbruksverksamheten och kombinationsverksamheten, varpå det inte går att utesluta att kombinationsverksamheten i vissa av dessa fall är den huvudsakliga sysselsättningen sett till tid och omfattning.

Vidare uppges att det från förslagen kan väntas att utbudet av verksamheter inom naturturism och fisketurism kan öka.

Regelrådet gör följande bedömning. Konsekvensutredningen innehåller information om hur många företag som kan komma att beröras. Det framgår också att de berörda företagen är av varierande storlek och inom vilken bransch de verkar. Redovisningen är tydlig.

Regelrådet finner redovisningen av berörda företag utifrån antal, storlek och bransch godtagbar.

Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet

De som i dag bedriver vattenbruk kommer om utredningens förslag genomförs under vissa förutsättningar inte att behöva ansöka om dispens från strandskyddsregelverket, vilket enligt utredningen kommer att leda till en ökad förutsägbarhet och möjlighet till långsiktig planering för dessa näringsidkare. Det bedöms även minska företagens administrativa kostnader.

Förslaget att inkludera vattenbruk i undantagsbestämmelsen anges primärt innebära en administrativ förenkling för nyetableringar och för de vattenbrukare som har tidsbegränsade beslut om strandskyddsdispens.

Om förslaget till nytt särskilt skäl för strandskyddsdispens genomförs anges detta komma att medföra en ökad möjlighet för den som bedriver eller avser att bedriva en småskalig förvärvsverksamhet på landsbygden att exempelvis uppföra en byggnad som behövs för verksamhetens bedrivande.

---

⁴ Jordbruksverket 2020 *Heltidsjordbruket i Sverige*, se s. 96 i betänkandet.

Det anges att såväl kommunerna som länsstyrelserna tar ut en avgift för ansökningar om dispens från strandskyddet och att ett företag därutöver kan ha kostnader för sin administration med anledning av en dispensansökan. Ett dispensförfarande anges dessutom ta tid och arbete i anspråk och sökanden kan inte förutsätta att ansökan kommer att beviljas. Ett dispensbeslut kan vidare komma att överprövas eller överklagas.

Osäkerheten om vad en dispensansökan kan leda till uppges kunna innebära att en verksamhetsutövare inte vågar planera en verksamhet för vilken det behövs en dispenspliktig åtgärd. Mot denna bakgrund uppges det vara viktigt att det finns vägledning om bestämmelsens innebörd. Av den anledningen föreslår utredningen att Naturvårdsverket ges i uppdrag att i samråd med berörda myndigheter ta fram vägledning om tillämpningen av bestämmelsen till verksamhetsutövare (se avsnitt 10.5.1).

Regelrådet gör följande bedömning. Vanligtvis väger denna del tungt i Regelrådets sammantagna bedömning av konsekvensutredningen. Utifrån de förslag som lämnas och utredningens hantering av övriga företagsrelevanta aspekter, exempelvis förslagets konkurrenspåverkan, antal och storlek av de berörda företagen samt särskild hänsyn till små företag, menar Regelrådet att utebliven kvantifiering i detta fall är godtagbart. Samtidigt framgår det att förslaget innebär ökade möjligheter för befintliga och tillkommande företag som berörs.

Det hade varit önskvärt med en ansats till en beräkning, kanske genom att utgå från tidsåtgången för en dispensansökan, om sådana uppgifter finns tillgängliga, och sedan ange ett spann utifrån hur många företag som kan tänkas påverkas. Utredningens kvalitativa redogörelse är dock tillräcklig.

Regelrådet finner redovisningen av förslagets kostnader, tidsåtgång och verksamhet godtagbar.

Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag

Gällande 7 kap. 16 § 1 miljöbalken uppges detta undantag innebära att vissa verksamheter kan ha lättare att expandera eller etablera sig än andra verksamheter, vilket anges kunna påverka företagens konkurrensförmåga.

Utredningens förslag till ändring i paragrafen uppges bland annat innebära att vattenbruket läggs till i uppräknningen av verksamheter och att omsättningskravet justeras. Om detta förslag genomförs kan det antas att antalet vattenbruksföretag kommer att öka, vilket kan antas öka konkurrensen inom denna bransch.

Om utredningens förslag till nytt särskilt skäl för dispens från strandskyddet införs uppges det komma att medföra att det blir enklare att få dispens från strandskyddet för åtgärder med mera som behövs för såväl diversifierade som självständiga småskaliga förvävsverksamheter på landsbygden. Detta bedöms leda till en jämnare konkurrenssituation jämfört med i dag eftersom enbart vissa verksamheter omfattas av undantagsbestämmelsen i 7 kap. 16 § 1 miljöbalken.

Det anges dock finnas ett dilemma inbyggt i alla förslag som handlar om att införa större möjligheter till dispens från strandskyddet i syfte att gynna turistnäringen. Allemansrättslig tillgång till naturen framhålls vara en viktig förutsättning för denna näring, men ju fler dispenser som beviljas och nyttjas desto mindre blir denna tillgång.

Regelrådet finner redovisningen förslagets påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag godtagbar.

Regleringens påverkan på företagen i andra avseenden

Konsekvenser för möjligheten att bedriva företag på landsbygden

Såväl förslaget till ändring i 7 kap. 16 § 1 miljöbalken som förslaget till ny 7 kap. 18 d § miljöbalken bedöms av utredningen ha en positiv inverkan på möjligheten att bedriva företag på landsbygden.

Konsekvenser för miljön

Förslaget att lägga till vattenbruk i undantagsbestämmelsen i 7 kap. 16 § 1 miljöbalken uppges innebära att åtgärder som utförs inom ramen för en sådan verksamhet under vissa omständigheter helt undantas från en prövning avseende påverkan på strandskyddets syften.

Det uppges att utredningen instämmer i den bedömning av konsekvenserna för djur- och växtlivet samt för friluftslivet som görs i Jordbruksverkets redovisning⁵

Det uppges också att Fiske- och vattenbruksutredningen i sitt betänkande⁶ föreslagit att vattenbruk ska omfattas av en utökad anmälningsplikt enligt 3 kap. 3 § miljöprövningsförordningen (2013:251). Förslaget i SOU 2023:74 uppges innebära att det, när det handlar om verksamheter inom vattenbruk, alltid kommer att göras en prövning enligt de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken, vilken inbegriper en lokaliseringsprövning enligt 6 §. Förslaget att vattenbruk ska ingå i undantagsbestämmelsen i 7 kap. 16 § 1 miljöbalken innebär dock att det vid en prövning enligt 11 kap. under vissa förutsättningar, till skillnad från vad som gäller i dag, inte kommer att göras en bedömning enligt strandskyddsbestämmelserna. Detta gäller dock enbart i de fall undantagsbestämmelsen i 7 kap. 16 § 1 miljöbalken är tillämplig. Förslaget att lägga till vattenbruk i undantagsbestämmelsen uppges mot denna bakgrund kunna få konsekvenser för djur- och växtlivet samt allmänhetens tillgång till strandområden.

Utredningen bedömer dock att antalet byggnader och anläggningar med mera inom strandskyddat område på landsbygden kan antas öka i begränsad mån med anledning av den föreslagna bestämmelsen. Detta mot bakgrund av dels de kumulativa rekvisit som ska vara uppfyllda för att det ska anses finnas ett särskilt skäl för dispens, dels med beaktande av den obligatoriska prövningen enligt 7 kap. 26 § miljöbalken.

Regelrådet gör följande bedömning. Förslagsställaren redogör för flera aspekter av förslagets effekter i andra avseenden.

Regelrådet finner redovisningen förslaget påverkan på företagen i andra avseenden godtagbar.

Särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning

Justeringen av omsättningskravet bedöms av utredningen medföra en större möjlighet för små företag att nyttja undantaget i bestämmelsen. Det uppges också att justeringen innebär

---

⁵ Se s. 156-157 i betänkandet samt Jordbruksverket, *Redovisning av regeringsuppdrag att inom ramen för livsmedelsstrategin kartlägga och utreda förutsättningarna för en förenklad prövning av vattenbruksverksamheter*, bilaga s. 29-30.

⁶ *Förenklade förutsättningar för ett hållbart vattenbruk*, SOU 2023:74

en lindring för nystartad verksamhet och verksamheter med oregelbundna inkomster, samtidigt som hobbyverksamheter fortsatt exkluderas från undantaget.

Avseende utredningens förslag till ny grund för dispens från strandskyddet anges att det bland annat syftar till att främja långsiktig sysselsättning på landsbygden. Eftersom dispensgrunden är avsedd att kunna tillämpas för de behov som småskaliga förvärvsverksamheter inom exempelvis naturturism kan ha, förväntas den föreslagna bestämmelsen kunna gynna små företag på landsbygden

Utredningen föreslår också att det tas fram vägledning för verksamhetsutövare med anledning av de föreslagna lagändringarna. Lättillgänglig information bedöms underlätta för små företag att nyttja de möjligheter som förslagen innebär.

Regelrådet gör följande bedömning. Förslagsställaren har i flera delar av konsekvensutredningen visat att små företag beaktats samt på vilket sätt förslaget bedömts påverka mindre verksamheter.

Regelrådet finner redovisningen av särskild hänsyn till små företag vid reglernas utformning godtagbar.

Sammantagen bedömning

Utredningen föreslår att *vattenbruk* läggs till som självständig term i uppräkningsdelen i 7 kap. 16 § 1 i miljöbalken, vilket avser sådana verksamheter som undantas bestämmelserna för strandskydd. Förslaget att lägga till vattenbruket i undantagsbestämmelsen syftar till att vattenbruksföretag inte ska behöva ansöka om dispens, utan i stället kunna använda sig av undantagsbestämmelsen.

För detta krävs dock att den del förutsättningar är uppfyllda, bland annat omfattas enbart byggnader som inte avser tillgodose bostadsändamål, samt under omsättningskrav, varaktighetskrav och ett funktionellt krav. Att verksamheten ska vara en förvärvsverksamhet uppges innebära att näringen ska ge eller vara avsedd att ge ett ekonomiskt utbyte, varför hobbyverksamhet på så vis utesluts. Rekviritet att byggnaden, anläggningen eller anordningen för sin funktion ska ha fördel av det strandnära läget innebär att den avsedda funktionen hos eller användningen av exempelvis byggnaden eller anläggningen ska gynnas av det strandnära läget.

Över lag presenterar utredningen alternativa lösningar samt redogör för olika för- och nackdelar med olika vis att omhänderta utredningens direktiv.

Förslagen som presenteras bedöms leda till administrativa lättnader eftersom fler verksamheter kommer att slippa ansöka om dispens från strandskyddet och i stället kommer att omfattas av undantag. Antalet företag som påverkas av utredningens förslag uppges dock vara svårt att förutse. Enligt Jordbruksverket finns 91 företag som idag bedriver aktiva vattenbruk, men det anges att förslaget primärt innebär en administrativ förenkling för nyetableringar och för de vattenbrukare som har tidsbegränsade beslut om strandskyddsdispens. Antalet företag som

bedriver kombinationsverksamheter där jordbruk kombineras med turism, uthyrning och andra fritidsaktiviteter var 4 900 år 2020⁷.

Om förslaget till nytt särskilt skäl för strandskyddsdispens genomförs uppges det medföra en ökad möjlighet för den som bedriver eller avser att bedriva en småskalig förvärvsverksamhet på landsbygden att exempelvis uppföra en byggnad som behövs för verksamhetens bedrivande. Utredningen föreslår att Naturvårdsverket, i samråd med berörda myndigheter, ska ges i uppdrag att ta fram vägledning om tillämpning av bestämmelsen.

Redovisningen avseende vilka administrativa eller andra kostnader som förslaget medför är inte särskilt tydlig, det saknas därtill helt kvantifiering. Utredningen resonerar dock kring detta kvalitativt och framhåller att förslaget bör leda till viss administrativ lättnad samtidigt som man redogör för hur många företag som skulle kunna tänkas påverkas av förslaget.

Regelrådet gör bedömningen att konsekvensutredningen är tillräckligt väl genomförd för en godtagbar bedömning av alla delasppekter, detta trots önskvärda förtydliganden avseende förslagets påverkan på berörda företags verksamhet och administrativa kostnader. Regelrådet hade där önskat en beräkning av tidsbesparingen per företag, exempelvis genom att uppskatta tidsåtgången per dispensansökan eller likande under nu gällande reglering.

Trots en del önskvärda förtydliganden finner Regelrådet att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Stöd till regelgivare i konsekvensutredningsarbetet finns i [Tillväxtverkets handledning för konsekvensutredning](#).

---

⁷ Jordbruksverket, Jordbruksföretagens kombinationsverksamheter 2020, hämtad 2023-12-06, <https://jordbruksverket.se/om-jordbruksverket/jordbruksverkets-officiella-statistik/jordbruksverkets-statistikrapporter/statistik/2021-06-17-jordbruksforetagens-kombinationsverksamheter-2020>.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 2 maj 2024.

I beslutet deltog Anna-Lena Bohm, ordförande, Helena Fond, Hans Peter Larsson, Lennart Renbjör och Lars Silver.

Ärendet föredrogs av Stig-Dennis Nyström.

Anna-Lena Bohm
Ordförande

Stig-Dennis Nyström
Föredragande